

## BIBLIOGRAFI

### BUKU

- Abdul Latif Ibrahim, 1994. "Sejarah dan Tradisi di Brunei: Masalah Penilaian dan Penulisan Semula" dalam *Brunei di tengah-tengah Nusantara*, Bandar Seri Begawan, Kementerian Kebudayaan Belia dan Sukan.
- Abdul Rahman Abdullah, 1990, *Pemikiran Umat Islam di Nusantara: Sejarah dan Perkembangannya Hingga Abad ke-19*, Kuala Lumpur, Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Abul Hasan 'Ali An Nadwi, 1989. *Merintis Jalan Ke Madinah*, Kuala Lumpur, A.S Nordeen.
- A. Grimes. 1941, *The Journey of Fa-hsien from Ceylon to Canton*, Kuala Lumpur. JMBRAS. Vol.XIX. Pt.1.
- Ahmad Ibrahim. 1985. *Readings On Islam In Southeast Asia*, Singapore, Institute of Southeast Asian Studies.
- Ahmed. Akbar S.. 1991. *Discovering Islam: Making Sense of Muslim History & Society*, London, Routledge.
- Ahmet Davutoglu. 1994, *Civilizational Transformation And The Muslim World*. Kuala Lumpur, Mahir Publication.
- Ansar Rahman. 2001. *Kabupaten Sambas: Sejarah Kesultanan dan Pemerintahan Daerah*, Kabupaten Sambas, Dinas Pariwisata.
- Awang Latif Ibrahim, 1989, "Brunei dalam Lintasan Sejarah Tamadun Melayu". dalam *Tamadun Melayu* (Jilid 1), Kuala Lumpur, Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Awang Latif Ibrahim, 1995, "Sistem Gelaran Tradisi Melayu Brunei : Satu Kajian Awal" dalam *Tamadun Melayu* (Jilid 5), Kuala Lumpur, Dewan Bahasa dan Pustaka.

- Awang Matussin Omar, 1999, "Batu Nisan: Inskripsi Dan Fakta Dalam Pengajian Sejarah Brunei" dalam *Masa Silam Sarana Masa Depan*, Bandar Seri Begawan, Jabatan Pusat Sejarah.
- Awang Muhammad Jamil Al Sufri, 1996, *Tarsilah Brunei Sejarah Awal dan Perkembangan Islam*, Bandar Seri Begawan, Kementerian Kebudayaan Belia dan Sukan Brunei.
- Awang Muhammad Jamil Al Sufri, 1997, *Survival Brunei dari Perspektif Sejarah*. Bandar Seri Begawan, Kementerian Kebudayaan Belia dan Sukan Brunei.
- Awang Muhammad Jamil Al Sufri, 1998, "Sultan Tengah: Sultan Sarawak Yang Pertama dan Terakhir" dalam *Masyarakat Melayu Sarawak*, Kuching, Yayasan Budaya Melayu Sarawak.
- Brown, Donald Edward, 1969, *Socio-Political History of Brunei: A Bornean Malay Sultanate*, New York, Cornell University.
- Brown, Donald Edward, 1970, *Brunei: The Structure and History of a Bornean Malay Sultanate*, Bandar Seri Begawan, Brunei Museum.
- Buyong Adil, 1981, *Sejarah Sabah*, Kuala Lumpur, Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Cheah Boon Kheng, 1998, *Papers Relating to Brunei*, Kuala Lumpur, Malaysia Branch of Royal Asiatic Society (MBRAS).
- D.S. Ranjit Singh, 1984, *Brunei 1839-1983: The Problems of Political Survival*, Singapore, Oxford University Press.
- Falconer, John, 1993, *Abode of Peace: Brunei Darussalam*, Singapore, Editions Disier Millet
- Francis, Simon, 1993, *Pictures of the Palace: Travellers' Account of the Brunei of Sultan Abdul Momin and Sultan Hashim between 1881 – 1906*, Hull, Univ. of Hull.
- Francis, Simon, *Brunei In History*, Brunei Darus Salam
- G. Coedes, 1968, *The Indianized States of Southeast Asia*, The University of Hawaii.

- Gallop, Annabel Teh, 1970. *Sultan Abdul Mubin of Brunei: Two Literary Depictions of His Reign*, Hull. Univ of Hull.
- Gerald H. Krausse, 1995, "Brunei and The Sea: Transformation of A Maritime State" dalam *From Buckfast To Borneo*, Kuala Lumpur, Sarawak Literary Society.
- Hairudin Harun, 2001. *Kosmologi Melayu Dalam Era Teknologi Maklumat*, Kuala Lumpur, Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Hashim Abd. Hamid, 1994. "Melayu Islam Beraja: Satu Kesenambungan Sejarah Brunei" dalam *Brunei di Tengah-tengah Nusantara*, Bandar Seri Begawan. Jabatan Pusat Sejarah.
- Hashim Abd. Hamid, 1999. *Cerocok Budaya Brunei*. Gadong, Akademi Pengajian Brunei, Universiti Brunei Darussalam.
- Hashim Abd. Hamid, 1999. "Sistem Pentadbiran Tradisi Brunei: Satu Analisi Awal" dalam *Masa Silam Sarana Masa Depan*. Bandar Seri Begawan. Jabatan Pusat Sejarah
- Hashim Musa, 2000. "Pertalian Tamadun India dan Tamadun Cina Dalam Bahasa Dan Kebudayaan Melayu" dalam *Jurnal Pengajian Melayu*, Jilid 10, Kuala Lumpur, Akademi Pengajian Melayu.
- Hashim Musa, 2001, *Merekonstruksi Tamadun Melayu Islam*, Kuala Lumpur, Akademi Pengajian Melayu.
- Hashim Musa, 2004, *Pemeriksaan Tamadun Melayu Malaysia*, Kuala Lumpur, Penerbit Universiti Malaya.
- Heyward, Nigel, 1963. *Sarawak, Brunei and North Borneo*, Singapore. Donald Moore
- Horton, 1984. *The British Residency in Brunei: 1906 – 1959*, Hull. Centre for Southeast Asia Studies.
- Huntington, P. Samuel, 1997. *The Clash Of Civilizations and The Remaking of World Order*, Delhi, Penguin Books.

- Hussainmiya B.A, 1990, *Sultan Omar Ali Saifuddin III & Britain : The Making of Brunei Darussalam*, Kuala Lumpur, Oxford University Press.
- Idris Zakaria, 2003, "Pendidikan Islam di Sarawak: Peranan Dato Hakim Imam Haji Morsidi" dalam *Prosiding Nadwah Ulama Nusantara II*, Bangi, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Ismail Hussein, 1995, *Dunia Melayu dan Dunia Indocina*, Kuala Lumpur, Dewan Bahasa Dan Pustaka.
- Ismail Hussein, 2001, *Tamadun Melayu Menyongsong Abad Kedua Puluh Satu*. Bangi, Penerbit UKM.
- Ismail Mat, 1989, *Islam di Brunei, Sarawak dan Sabah*, Kuala Lumpur, Penerbitan Asiana.
- Izziah Suryani Arshad, 2003, "Borneo Sebelum Penjajahan Barat: Kajian dari Sudut Penguasaan Politik" dalam *Prosiding Nadwah Ulama Nusantara II*. Bangi, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Jawawi Ahmad, 1991, "Brunei Darussalam dalam Konteks Dunia Melayu" dalam *Dunia Melayu*. Kuala Lumpur. Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Joseph Needham, 1984, *Science and Civilisation in China*. Cambridge University Press.
- Kong, Yuanzhi, 2000, *Pelayaran Zheng He dan Alam Melayu*. Bangi. Penerbit UKM.
- Leake, David, 1990, *Brunei: The Modern Southeast Asia Islamic Sultanate*. Kuala Lumpur. Forum Press.
- Levathes, Louise, 1994, *When China Ruled the Seas: The Treasure Fleet of the Dragon Throne 1405-1433*, New York, Simon & Schuster.
- Liang, Liji, 1996, *Lembaran Sejarah Gemilang: Hubungan Empayar Melaka-Dinasti Ming Abad ke-15*. Bangi, Penerbit UKM.
- Mahayudin Yahaya. 1981. *Islam di Alam Melayu*, Kuala Lumpur. Dewan Bahasa dan Pustaka.

- Mahayudin Yahaya, 2001. "Islam Mengubah Tamadun Manusia" dalam *Sejarah Perkembangan Tamadun Dunia*, Kuala Lumpur, Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Mahmud Saedon Awang Othman, 1994, "Undang-undang Islam Dalam Kesultanan Melayu Brunei Hingga Tahun 1959" dalam *Prosiding Seminar Antarabangsa Kesultanan Melayu Brunei di Nusantara*, Jilid 2, Gadong, Akademi Pengajian Brunei.
- Mahmud Saedon Awang Othman, 1999, "Kanun Brunei: Faktor Kajian Penerapan Syariah Islam di Brunei" dalam *Masa Silam Sarana Masa Depan*, Bandar Seri Begawan, Jabatan Pusat Sejarah.
- Majul, Cesar Adib, 1988, *Islam di Filipina*, Kuala Lumpur, Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Md. Amin Abdul Rahman, 2003, "Sejarah dan Perkembangan Islam di Sarawak Sebelum Merdeka" dalam *Prosiding Nadwah Ulama Nusantara II*, Bangi, Universiti Kebangsaan Malaysia
- Md. Zain Serudin, 1992. *Brunei Darussalam: Persepsi Sejarah dan Masyarakatnya*. Bandar Seri Begawan, Azza Publisher & Distributor.
- Md. Zain Serudin, 1998. *Melayu-Islam-Beraja: Suatu Pendekatan, Brunei*. Berakas, Dewan Bahasa dan Pustaka Brunei Darussalam.
- Mohammad Abd. Rahman. 2001, *Islam di Brunei Darussalam*, Berakas, Dewan Bahasa Dan Pustaka Brunei Darussalam.
- Mohd. Nasran Mohamad, 2003. "Perlaksanaan Undang-Undang Adat, Resam, Syarak dan Hukum Kanun di Brunei Serta Kesannya Selepas Kedatangan British" dalam *Prosiding Nadwah Ulama Nusantara II*, Bangi, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Mohd. Taib Osman, 1986. *Islamic Civilization in the Malay World*, Kuala Lumpur, Dewan Bahasa dan Pustaka.

- Mohd. Yusof Hasan, 1991. *Dunia Melayu*, Kuala Lumpur, Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Muhammad bin Abdul Latif. 1990, “Perniagaan Brunei-China: Suatu Tinjauan Adat Perdagangan” dalam *Pusaka - Berita Jabatan Pusat Sejarah*, Bil.3, Kem. Kebudayaan Belia dan Sukan Negara Brunei Darussalam.
- Muhammad Yusoff Hashim, 1990, *Kesultanan Melayu Melaka*, Kuala Lumpur, Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Nicholl, Robert, 1975, *European Sources For The History of The Sultanate of Brunei In The Sixteenth Century*. Bandar Seri Begawan, Muzium Brunei.
- Ooi Keat Gin, 1999, *Rising Sun Over Borneo: The Japanese Occupation of Sarawak, 1941-1945*, London, MacMillan Press Ltd.
- Osman Bakar. 1997. *Islam And Civilizational Dialogue: The Quest For A Truly Universal Civilization*, Kuala Lumpur, Universiti of Malaya Press.
- Othman Yatim, 1990, *Epigrafi Islam Terawal di Nusantara*. Kuala Lumpur, Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Porrit, Vernon L, 1997, *British Colonial Rule in Sarawak*, Kuala Lumpur, Oxford University Press.
- P. Wheatley. 1961, *The Golden Khersonese*, Kuala Lumpur, University of Malaya Press.
- Pushpa Thambipillai. 1992. “Diplomacy And The Small State: Brunei Darussalam And The International System” dalam *Sumbangsih UBD: Esei-esei Mengenai Negara Brunei Darussalam*, Gadong, Akademi Pengajian Brunei.
- R. Braddell, 1949, *A Note on Sambas and Borneo*, Kuala Lumpur, JMBRAS Vol.XXII, Part IV.
- R. Braddell. 1989, *A Study of Ancient Times in the Malay Peninsula and the Straits of Malacca*, Kuala Lumpur, MBRAS Reprint Number 7.
- Reece, R.H.W, 1993. *The Name of Brooke*, Kuching, Sarawak Literary Society.

- Rutter, Owen, 1986, *The Pirate Wind: Tales of the Sea Robbers of Malaya*, Singapore, Oxford University Press.
- Sabihah Othman, 1995, *Sejarah Brunei Menjelang Kemerdekaan*, Kuala Lumpur, Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Sanib Said, 1994, "Perang Kastila T.M. 1578: Suatu Penelitian Semula" dalam *Brunei di Tengah-Tengah Nusantara*, Bandar Seri Begawan, Jabatan Pusat Sejarah.
- Seunders, Graham, 1994, *History of Brunei*, Kuala Lumpur, Oxford University Press.
- Sheikh Abdullah Basmeih, 2001, *Tafsir Ar-Rahman Kepada Pengertian Al-Qur'an*, Kuala Lumpur, Darul Fikir.
- Syed Muhammad Naquib Al-Attas, 1990, *Islam Dalam Sejarah dan Kebudayaan Melayu*, Petaling Jaya, Angkatan Belia Islam Malaysia (ABIM).
- Wang Gungwu, 2001, *Sino-Malay Encounters*, Kuala Lumpur, Times Academic Press.
- Wan Mohd. Shaghir Abdullah, 1999, *Penyebaran Islam dan Silsilah Ulama Sejagat Dunia Melayu*, Jilid 4, Kuala Lumpur, Persatuan Pengkajian Khazanah Klasik Nusantara.
- Wan Mohd. Shaghir Abdullah, 2003, "Mengenal Ketokohan dan Karya Ulama Borneo: Kalimantan" dalam *Prosiding Nadwah Ulama Nusantara II*, Bangi, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Warren W. Smith, 1973, *Confucianism In Modern Japan: A Study of Conservatism In Japanese Intellectual History*, Tokyo, Hokuseido Press.
- Wu Zong Yu, 1994, "Raja Brunei Dalam Sejarah China" dalam *Prosiding Seminar Antarabangsa Kesultanan Melayu Brunei di Nusantara*, Jilid 2, Gadong, Akademi Pengajian Brunei
- Yahya Ibrahim, 1969, "Sejarah Ringkas Kemasukan Agama Islam ke Brunei" dalam *Majalah Jabatan Hal-Ehwal Ugama Brunei*, Bil. 24, Brunei.

Zakaria Ali, 1994, *Islamic Art South East Asia*, Kuala Lumpur, Dewan Bahasa dan Pustaka.

Zulkiple Abdul Ghani, 2003, "Peranan Tokoh Agama dalam Mengorganisasikan Dakwah di Sarawak Sebelum Merdeka" dalam *Prosiding Nadwah Ulama Nusantara II*, Bangi, Universiti Kebangsaan Malaysia.]

### **TEMUBUAL**

Encik Awang Zainuddin Awang Haji Hassan, Penyelidik Pusat Sejarah Brunei  
Pehin Jawatan Dalam Seri Maharaja Dato Seri Utama Dr Haji Awang Muhammad  
Jamil Al-Sufri, Pengetua Pusat Sejarah Brunei  
Prof. Madya Dr. Hashim Abd. Hamid, Pensyarah Akademi Pengajian Brunei,  
Universiti Brunei Darussalam  
Tuan Haji Sanib Said, Pengarah Muzium Sarawak

### **KERTAS SEMINAR**

*International Seminar on Islamic Civilization in Malay World*, 1-5 Jun 1989  
*International Seminar on Islamic Studies in Southeast Asia*, 20-23 Nov. 1995  
*Prosiding Seminar Antarabangsa Kesultanan Melayu Brunei Di Nusantara*, Jilid 2.  
13-17 November 1994  
*Persidangan Antarabangsa Pengajian Melayu*, 20-24 Mei 1996

### **LATIHAN ILMIAH/TEISIS**

Aiza Maslan Baharudin, 2000, *Teori 'Umran Ibn Khaldun: Kajian Khusus Kejatuhan Peradaban Islam Melaka Dan Kebangkitan Kuasa Portugis di Melaka*, Kuala Lumpur, Universiti Malaya.

Amaluddin Bakeri, 2002, *Hubungan Petempatan Kampung Air Sarawak Dengan Negara Brunei Darussalam: Kajian Kes di Kampong Seberang Kedai, Limbang*, Kuala Lumpur, Universiti Malaya.



- Hashim Abd. Hamid. 1994. *Islam di Brunei Darussalam: Analisis Sosiobudaya*, Kuala Lumpur, Universiti Malaya.
- Hashim Abd. Hamid. *Proses Pembinaan Bangsa Berdasarkan Konsep Melayu-Islam-Beraja*, Kuala Lumpur, Universiti Malaya.
- Ling Liong Ngo. 2000. *Satu Kajian Pemikiran Politik Pra-Qin: Konfusius, Meng Zi dan Xun Zi*, Kuala Lumpur, Universiti Malaya.
- Lok Chong Hoe. 1998. *Tamadun Cina: Falsafah, Pandangan Hidup dan Kesenian*, Kuala Lumpur, CEDC & USM.
- Md. Amin Abdul Rahman. 1988. *Dakwat Islamiyyat di Kalangan Bumiputera Sarawak Selepas Merdeka*, Bangi, Universiti Kebangsaan Malaysia
- Muhaammad Haji Awang Damit, 1997. *Pengukuhan Sistem Monarki Di Brunei: 1946-1986*, Kuala Lumpur, Univeriti Malaya.
- Rosliha Muhammad. 2000. *Kesan Kolonialisme ke Atas Peradaban Melayu: Rujukan Kepada Kuasa Penjajah British*, Kuala Lumpur, Universiti Malaya.
- Samri Sainuddin. 1999. *Peradaban Melayu Berdasarkan Sejarah Melayu*, Kuala Lumpur, Universiti Malaya.
- Sri Rahayu Ismail. 1998/1999, *Interaksi China-Jepun: Pembentukan Identiti Peradaban Jepun, Pusat Dialog Peradaban*, Kuala Lumpur, Universiti Malaya.
- Zainun Johari. 1989, *Brunei & Hubungannya Luarnya 1888- 1983*, Kuala Lumpur, Universiti Malaya.